

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	1/8

Ders Kodu	Ders Adı	Zorunlu (Z) /Seçmeli (S)	Yıl	Yarı Yıl	Anabilim Dalı
SEC 389	Mezhepler Tarihinin Kaynakları I	S	3	5	Temel İslam Bilimleri
Haftalık Ders Saati, Kredi, AKTS		Teori	Uygulama	Kredi	AKTS
		2	0	2	3

GENEL BİLGİLER

Dersin Amacı

Klasik dönem İslam Mezhepleri tarihinin bazı önemli kaynakları, bu kaynakların önemi ve bu çerçevede ele alınan kaynaklarda mezheplerin nasıl ve hangi yöntemlerle ele alındığını anlama beceri kazandırmaktır.

Dersin İçeriği

Klasik dönem İslam Mezhepleri tarihçileri ile ilgili genel bilgiler, klasik dönem İslam Mezhepleri Tarihi kaynakları ve genel özellikleri, Mezhepler Tarihi araştırmalarında farklı Makalat (yazım) gelenekleri ve özellikleri, Sünni, Şii, Mu'tezili ve Harici makalat gelenekleri ve özellikleri.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Bulut, Halil İbrahim. *Mezheplere Göre Klasik Kaynaklar ve Özellikleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2018.

Aydınlı, Osman. *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İslam Mezhepleri Tarihi Yazıcılığı*. İstanbul: KDY Akademi Yayınları, 2022.

Ebû Zehra, Muhammed. *İslamda Siyasi İktisadi ve Fıkhi Mezhepler Tarihi*. Çev. Sıbğatullah Kaya. İstanbul: Harf Yayın İletişim, 2004.

Sarıkaya, Mehmet Saffet. *İslam Düşünce Tarihinde Mezhepler*. İstanbul: Rağbet Yayınları, 2017.

Fırlalı, Ethem Ruhi. *İtikadi İslam Mezheplerine Giriş*. İzmir: İzmir İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2007.

Yörükhan, Yusuf Ziya. *Ebu'l-Feth Şehristani Milel ve Nihal Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme ve Mezheplerin Tetkikinde Usul*. Haz. Murat Memiş. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002.

Onat, Hasan-Kutlu, Sönmez. *İslam Mezhepleri Tarihi El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları, 2012.

Watt, W. Montgomery. *İslam Düşüncesinin Teşekkül Devri*. Çev. Ethem Ruhi Fırlalı. İzmir: İzmir İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2021.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	2/8

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Konu anlatımı, soru-cevap, örnekleme yaparak konuyu pekiştirme.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesi önerilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı / Yardımcıları

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Sancılı

Dersin Verilişi

Anlatım, Soru-cevap, Tartışma yöntemi, Örnek olay yöntemi, Gösterip Yaptırma Yöntemi vb.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	3/8

Hafta	Konu
1. Hafta	Klasik dönem İslam Mezhepler tarihçileri ile ilgili genel bilgiler
2. Hafta	Mezhepler Tarihi araştırmalarında farklı Makalat (yazım) gelenekleri ve özellikleri
3. Hafta	Mezhepler Tarihi yazıcılığı içerisinde Sünni Makalat geleneği
4. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Makalatü'l-İslamiyyin'in yeri ve önemi
5. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında el-Fark beyne'l-Fırak'ın yeri ve önemi
6. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında el-Milel ve'n-Nihal'in yeri ve önemi
7. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvai ve'n-Nihal'in yeri ve önemi
Ara Sınav	
8. Hafta	Mezhepler Tarihi yazıcılığı içerisinde Şii Makalat geleneği
9. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Kitabu Fırakı's-Şia'nın yeri ve önemi
10. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Kitabu'l-Makalat ve'l-Fırak'ın yeri ve önemi
11. Hafta	Mezhepler Tarihi yazıcılığı içerisinde Mu'tezile ve Harici Makalat gelenekleri
12. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Mesailü'l- İmame ve es-Sire'nin yeri ve önemi
13. Hafta	İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Kalhati'nin el-Keşf ve'l-Beyan adlı eserinin yeri ve önemi
14. Hafta	73 Fırka hadisine göre İtikadi Mezhepler Tarihi kaynaklarının içerik ve özelliklerinin genel değerlendirilmesi
Final Sınavı + Bütünleme Sınavı	

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	4/8

DEĞERLENDİRME

Etkinlik	Adet	Ağırlık (%)
Vize	1	40
Final	1	60
Diğer (Ödev, Sunum, Sözlü, Derse Katılım, Grup Çalışması, vb.)		
Toplam		%100

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ)

ÖÇ 1	Mezhepler Tarihi'nin temel kaynaklarını ve bu kaynakların genel özelliklerini kavrama becerisi kazanır.
ÖÇ 2	İslam düşünce tarihinde ortaya çıkan mezheplerde ortak olan ve olmayan bazı temel fikirleri tutarlı bir şekilde formüle etmek yetisi kazanır.
ÖÇ 3	İslam düşünce tarihinde ortaya çıkan farklılıkları birer zenginlik olarak görür.
ÖÇ 4	Din-mezhep ilişkileri bağlamında doğru din anlayışıyla günümüzü anlama ve yorumlama yetisi kazanır.
ÖÇ 5	Dini farklılaşmalara mezhepler üstü bir bakış açısıyla yaklaşarak meseleleri daha geniş ve kuşatıcı bir perspektifle ele alır.
ÖÇ 6	Fırkalarca 73 fırka hadisinin farklı algılanma biçimlerini öğrenir.
ÖÇ 7	Klasik Mezhepler tarihi yazarlarının erken dönem fırkalarını nasıl algıladıklarını öğrenir.
ÖÇ 8	Erken dönem İslam toplumunun tartıştığı temel dini-siyasi problemleri tanır.

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	5/8

ÖĞRENME ÇIKTILARI (ÖÇ) – PROGRAM ÖĞRENME ÇIKTILARI (PÖÇ) İLİŞKİSİ																
	PÖÇ 1	PÖÇ 2	PÖÇ 3	PÖÇ 4	PÖÇ 5	PÖÇ 6	PÖÇ 7	PÖÇ 8	PÖÇ 9	PÖÇ 10	PÖÇ 11	PÖÇ 12	PÖÇ 13	PÖÇ 14	PÖÇ 15	
ÖÇ 1	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 2	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 3	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 4	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 5	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 6	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
ÖÇ 7	5	3	3	4	5	4	4	3	1	2	5	5	5	4	5	
0 - Katkı Yok		1 - ÇokDüşükDüzeydeKatkı			2 - DüşükDüzeydeKatkı			3 - Orta DüzeydeKatkı			4 - Yüksek DüzeydeKatkı			5 - Çok Yüksek DüzeydeKatkı		

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	6/8

DERS-PROGRAM EĞİTİM AMACI (PEA) İLİŞKİSİ

Klasik dönem İslam Mezhepler tarihçileri ile ilgili genel bilgiler konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mezhepler Tarihi araştırmalarında farklı Makalat (yazım) gelenekleri ve özellikleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mezhepler Tarihi yazıcılığı içerisinde Sünni Makalat geleneği konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Makalatü'l-İslamiyyin'in yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında el-Fark beyne'l-Fırak'ın yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında el-Milel ve'n-Nihal'in yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvai ve'n-Nihal'in yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mezhepler Tarihi yazıcılığı içerisinde Şii Makalat geleneği konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Kitabu Fırakı's-Şia'nın yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Kitabu'l-Makalat ve'l-Fırak'ın yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
Mezhepler Tarihi yazıcılığı içerisinde Mu'tezile ve Harici Makalat gelenekleri konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Mesailü'l- İmame ve es-Sire'nin yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
İslam Mezhepleri Tarihi araştırmalarında Kalhati'nin el-Keşf ve'l-Beyan adlı eserinin yeri ve önemi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐
73 Fırka hadisine göre İtikadi Mezhepler Tarihi kaynaklarının içerik ve özelliklerinin genel değerlendirilmesi konularını kavrar	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	7/8

DERS-PROGRAM ÖĞRENİM ÇIKTISI (PÖÇ) İLİŞKİSİ	
P.Ç.1. İlahiyat alanında temel kavramları kavrar, kavramlar arası ilişkilere hâkimdir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.2. Alanıyla ilgili öğretim programları, öğretim strateji, yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirme bilgisine sahiptir	Evet X Hayır ☐
P.Ç.3. Alanında edindiği kuramsal ve uygulamalı bilgileri; eğitim-öğretim, araştırma ve topluma hizmet alanlarında kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.4. İlahiyat alanı için uygun araçları seçer, kullanır, geliştirir ve bilişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.5. Klasik ve güncel dini meseleleri saptama, tanımlama, yorumlama, formüle etme ve çözüme becerisine sahiptir; bu amaçla uygun analiz, sentez ve modelleme yöntemlerini seçer ve uygulamadaki yansımalarını değerlendirir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.6. Türkçe ve en az bir yabancı dilde sözlü/yazılı etkin iletişim/hitabet kurma ve anlatım becerisine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.7. İlahiyat alt dalları ve diğer bilim alanları ile ilişki kurarak disiplinler arası araştırma-inceleme, yorum ve analiz yapar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.8. Kendini motive edebilme, bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme, zaman yönetimi, kendini sürekli yenileme becerisi ve yaşam boyu öğrenme bilincine sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.9. Bireysel inisiyatif olarak bağımsız çalışır veya ekip üyesi olarak sorumluluk alır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.10. Sorumluluğu altındakilerin kişisel ve mesleki alandaki gelişimine yönelik etkinlikleri planlar.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.11. Uzmanlık bilgisini, toplumsal sorumluluk bilinciyle bilimsel ve ahlaki değerlere uygun olarak kullanır.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.12. Dini anlayış ve uygulamaların evrensel ve toplumsal boyutlardaki (güvenlik, sağlık, iktisat, çevre, vb.) etkileri ve hukuksal sonuçları konusunda farkındalık sahibidir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.13. Değişen hayata ve yeniliğe karşı açık tutuma sahiptir.	Evet X Hayır ☐
P.Ç.14. Bilimsel, toplumsal, ekonomik, yasal ve siyasal gelişmelerden haberdardır.	Evet X Hayır ☐

	T.C. ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ 2025-2026 AKADEMİK YILI GÜZ/BAHAR DÖNEMİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BÖLÜMÜ MEZHEPLER TARİHİNİN KAYNAKLARI I DERSİ DERS İZLENCE FORMU	Doküman No:	ARÜ.FR.004
		İlk Yayın Tarihi:	24.11.2025
		Revizyon Tarihi:	-
		Revizyon No:	0
		Sayfa:	8/8

DERS-PROGRAMA ÖZGÜ ÖLÇÜT (PÖÖ) İLİŞKİSİ

PÖÖ.1. Kur'an-ı Kerim bilgisine, doğru tilavet becerisine ve yeterli ezbere sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.2. Arapça temel kaynakları okuma ve anlama yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.3. İtikat, ibadet, ahlak ve muamelata dair usul ve esasları kavrama ve dayandığı temelleri bilme	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.4. Kur'an ve sünnet bütünlüğünü esas alan bir yaklaşıma sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.5. Bütüncül ve sistematik bir dini düşünce ve kavrayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.6. Zaman ve mekâna göre ortaya çıkan farklı dini yaklaşımları doğru anlama ve tutarlı değerlendirme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.7. Din istismarı, şiddet, İslam karşıtlığı gibi dine ve topluma zararlı eğilimlere karşı söylem ve tutum geliştirebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.8. Farklı düşünce ve yorumlar karşısında saygı ve adaleti esas alma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.9. Kişi ve kurumlar yerine ilke ve değerleri üstün tutan bir anlayışa sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.10. Dinin temel kaynakları ve bilimsel verilere dayalı din eğitimi ve din hizmetleri verme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.11. Toplumun inanç, ibadet, ahlak, örf ve adetlerini İslam'ın temel kaynakları ışığında yorumlama ve toplumu aydınlatma yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.12. Dini danışmanlık ve rehberlik bilgi ve becerisine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.13. Akıl, bilgi, istişare, emanete riayet, ehliyet ve adalet gibi temel değerler/ilkeler ışığında çalışma ve sorumluluk üstlenebilme yetkinliğine sahip olma	Evet X Hayır ☐
PÖÖ.14. İslam kültür, sanat ve medeniyeti hakkında temel ve bütüncül bilgilere sahip olma	Evet X Hayır ☐